

SYMFONIA

Wieloczęściowy utwór przeznaczony na orkiestrę¹.

Gatunek muzyczny o nazwie symfonia popularny był w XVIII, XIX i w pierwszej połowie XX wieku. Symfonia to reprezentatywny gatunek muzyki orkiestrowej. Można ją też uznać za sonatę na orkiestrę.

W drugiej połowie XVII wieku orkiestrowy wstęp do opery, kantaty, czy oratorium zwano we Włoszech sinfonia, później uwertura włoska. Symfonia zbudowana jest zwykle z czterech, a czasem trzech skontrastowanych części. Części skrajne mają żywy charakter i szybkie tempo, część środkowa jest bardziej refleksyjna i utrzymana w wolnym tempie. W czteroczęściowej (klasycznej) symfonii przed finałem występuje jeszcze część taneczna, którą jest menuet lub scherzo.

Układ części w symfonii:

Część I: forma sonatowa (szybka)

Część II: w formie wariacji lub pieśni (ABA)

**Część III: menuet, a od czasów Beethovena scherzo²
[czytaj: skerco](szybka)**

Część IV: rondo, wariacje lub allegro sonatowe (szybka)

W XIX wieku powyższy układ zaczęto traktować bardziej swobodnie i wielu kompozytorów modyfikowało podany schemat.

---

¹od czasów IX Symfonii L. van Beethovena powstawać zaczęły także symfonie wokalne-instrumentalne

² Scherzo (czyt. skerco) oznacza żart. To utwór o żartobliwym charakterze, utrzymany w szybkim tempie.

Pierwsze symfonie powstały w epoce klasycyzmu, rozwinęli je tzw. Klasycy wiedeńscy: Józef Haydn, Wolfgang Amadeusz Mozart i Ludwig van Beethoven.

Pozostali wybitni kompozytorzy symfonii:

F. Schubert, R. Schumann, H. Berlioz, G. Mahler, S. Prokofiew, I. Stawiński.

Posłuchaj:

🎧 W. A. Mozart, *Symfonia g-moll* KV 183 (ciekawostka: kompozycja została wykorzystana m.in. jako ścieżka dźwiękowa w filmie M. Formana *Amadeusz*)

<https://www.youtube.com/watch?v=wqkXqpQMk2k>

🎧 L. van Beethoven, *VII Symfonia A-dur* op. 92, cz. II *Allegretto*

<https://www.youtube.com/watch?v=xaYWy3eHtCM>

🎧 H. Berlioz, *Symfonia fantastyczna*, cz. II *Bal*

<https://www.youtube.com/watch?v=6ZSUCUGC3t0>